

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

§. II. De Stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

15 Ad dotationem, vel Matrimonium ob fornicationem simplicem, sine qualitate Stupri commissam, fornicator non tenetur: debet tamen alere prolem, quam femina ex eo concepit *c. cum haberet 5. fm. & ibi DD. de eo, qui duxit &c.* Nec audiri solet, tametsi neget se esse patrem; nam si confessus, vel convictus fuerit de copula, hoc ipso præsumetur pater, nisi aliud monstrare possit. Engl *hic n. 20.*

Quodsi constet, aut fornicator probet, plures cum eadem muliere commercium habuisse, recurritur ad circumstantias, cui nimirum ex iis, qui cum illa deliquerunt, vel tempus partus, & physiognomia proli magis respondeat: imò aliquando favore proli, ne ob defectum alimentorum intereat, juramento mulieris statuitur, Engl *n. 20. Plura infra n. 26. & seqq.*

§. II.

De Supro.

S U M M A R I U M.

16. Stupri definitio.
17. Et requisita, ut tale dicatur.
18. Factum vi, fraude, vel metu continet malitiam injustitiae.
19. Factum volenti à Simplici fornicatione non differt specie.
20. &c. Poena Stupri Jure Civili.
25. &c. Poena ejusdem Jure Canonico.
28. &c. Sufficit, si Stuprator corruptam ducat, vel dolet.
30. &c. Quando alternatio hæc locum habeat?
33. &c. Penes quem sit electio?
35. &c. Quibus casibus ad nihil teneatur Stuprator?
38. &c. Ad quid teneatur, si puella ad Stuprum inducta est suasionibus, blanditiis &c.

40. Aut metu?
41. &c. An suprator aliquid teneatur restituere patri puellæ?
45. Quæ sit obligatio ipsius in conscientia ante sententiam?
46. Quando per sententiam condemnatus ad dotandum, teneatur eam dotare?
47. Modi, quibus ab obligatione hac liberare se potest.
48. An ita liberatus, etiam sit immunis à poena?
49. Quid sit Judex in causa Stupri?
50. &c. Quomodo istud probandum & à quo?
55. &c. A quo ali debet proles, ex Stupro vel alio concubitu illegitimo procreata?

16 **Q**ueritur 1. quid sit Stuprum? *Re.* Stuprum potest dupliciter accipi. 1. late, quo modo acceptum est illicitus concubitus cum Virgine, aut Vidua honeste vivente *S. item lex 4. Inst. de Publ. Judic. l. inter 6. §. lex stuprum 1. ff. ad Leg. Jul. de Adult. imò etiam cum puero l. stuprum 34. §. adulterium 1. ff. eod. 2. proprie, & prout accipitur in præsentis Rubrica, est illicita Virginis defloratio, non præcedente pactione conjugali, Farin. *prax. crim. q. 147. n. 4. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 13. pr. Valleng. hic §. 2. n. 1. Engl n. 10. Schambog. n. 12. König n. 22. Reiffenstuel n. 44. cum S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 6. & habetur *cum. Lex illa 2. S. cum ergo, v. Stuprum autem. caus. 36. q. 1.***

17 *Ex quo sequitur, ad hoc, ut foemina corruptio Stuprum dicatur, duo debere concurrere. Unum est animus, & propositum foeminam honestam contaminandi: & hinc Stupri condemnari non potest, qui virginem, veste meretricali indutam, defloravit arg. l. item apud 15. §. si quis virgines 15. ff. de injur. Bajard. ad Clarum §. Stuprum n. 4. König hic n. 27. Alzerum, ut delictum sit consummatum; conatus enim, licet ad actum proximum devenit, arbitraria, non ordinaria poena*

coercendus est, sicut in aliis delictis. *Burfat. vol. 1. conf. 49. n. 31. Boër. decis. 316. n. 3. König l. cit.*

Queritur 2. quotupliciter fieri Stuprum possit, & an Simplici Fornicationi superaddat specialem malitiam? 3. fieri potest dupliciter nempe vi, fraude, vel etiam metu injuste incusso, aut sine istsi. Si primum contingat, Fornicationi simplici superaddit malitiam injustitiae: & idè circumstantia hæc in Tribunali conscientiae necessàriò aperienda est, Sanch. l. 7. de Matr. D. 14. n. 9. Laym. c. 13. cit. n. 3. Illung Theol. pract. tr. 4. D. 1. n. 60. Pihing hic n. 37. Schambog. n. 13. Wiestner n. 16. Reiffenstuel n. 46. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 30.

Idem cum Sylv. Azor, Toletò aliqui dicunt de secundo casu, quando Stuprum infertur Virgini volenti, & in sui violationem spontè, ac liberè consentienti: & videtur probari à pari cum raptu Virginis, qui Injustitiae peccatum continet, etiam si puella consentiat in sui raptum.

Sed melius negant Sot. in 4. dist. 18. 19. q. 2. art. 4. Less. l. 2. de J. & J. c. 10. n. 2. & 6. Thom. Sanch. D. 14. cit. n. 5. Joan. Sanch. select. D. 29. n. 7. Conink de sacr. D. 7. dub. 4. n. 19. Valq. de Restit. c. 3.

c. 3. §. 1. dub. 1. n. 6. Laym. l. cit. n. 1. Barbol. in c. 1. n. 12. v. altera sententia b. tit. Zæf. hic n. 14. Pirhing n. 37. Schambog. n. 13. Wiestner n. 17. Reiffenstuel n. 46. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 29.

Ratio est; quia tali casu nulla injuria infertur ipsi Virgini, nulla ejus proli, nulla parentibus. Non Virgini; quia volenti, & consentienti non fit injuria l. injuria 1. §. usque adeo 5. ff. de Injur. Reg. nemo 145. & Reg. scienti 27. in 6. Non proli; quia nondum nata jus nullum habet, & si haberet, pariter violaretur per fornicationem simplicem, cum idem in hac sit malæ educationis periculum. Non denique parentibus talis Virginis; quia hi non magis jus habent in corpus filiz in corruptæ, quam corruptæ.

Ad rationem dubitandi nego paritatem. Disparitas est; quia per Raptum puellæ etiam volentis violatur jus patriæ potestatis, non verò per desolationem ejusdem, cum quoad usum corporis sui parentibus non subdatur.

Quæritur 3. quæ sit poena Stupri de Jure Civili? & cum distinctione: Vel enim illud commissum est sine vi, vel hac adhibita. Si primum, & Stuprator sit honestæ conditionis, poena Stupri est publicatio dimidia partis bonorum; si vilioris, est corporis coercitio, seu verberatio cum relegatione §. item Lex 4. §. poenam Inst. de Publ. Judio. Clar. S. Stuprum n. 3. fin. Farin. prax. crim. q. 147. n. 6. Wagnerbeck in c. 2. b. tit. in Exec. Haun. tom. 1. de J. & J. ir. 2. n. 697. Vallens. hic §. 2. n. 2. Pirhing n. 38. König n. 29. Wiestner n. 19. Reiffenstuel n. 47. Verum hæc poena, ut notat Manz. ad §. item Lex. cit. n. 15. hodie non practicatur, sed magis poena Juris Canonici, quæ est, ut stuprator vel dotet puellam, cum qua Stuprum commisit, vel eam uxorem ducat, prout dicitur mox n. 25. Quod tamen limitat Harppr. ad §. cit. n. 91. si contra Stupratorem Civilis actio instituat; secus, si agatur criminaliter, ut si pater, vel consanguinei puellam stupratam in Matrimonium Stupratori dare nolint, sed ad vindictam agere velint ob stuprum illatum; tunc enim, sicut & in aliis casibus similibus poenæ Civilis infligi possunt.

Si secundum fiat, & Stuprum commissum sit, vi adhibita, iterum distingui debet; nam si imperfectum sit Stuprum, eò quòd Virgo, aut Vidua honesta, cui vis illata est, è manibus Stupratoris, antequam flagitium perfecisset, se eriperit, vel erepta sit, in hujusmodi Stupratorem decreta est poena deportationis, aut fustigationis, ut habetur l. sollicitatores 1. §. fin. in fin. ff. de Extraord. crimin. nunc verò juxta R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

ta const. crim. Carol. V. art. 119. extraordinaria. Si verò perfectum flagitium sit, in Stupratorem decreta est poena capitis, sive mortis. Gloss. in c. pervenit 2. V. plecendus b. tit. Abb. ibid. n. 5. Clar. §. Stuprum n. 3. fin. Farin. q. 147. n. 22. Wagnereck in Exec. c. 2. cit. Haun. n. 697. Pirhing n. 38. Wiestner n. 19. & constat ex l. sollicitatores, & Const. crim. l. cit. præsertim si valde honestæ, & pudicæ faminz, vel puellæ nondum maturæ, aut etiam interveniente rapto corruptæ Stuprum illatum fuisset. Farin. n. 26. §. 46. Gonzal. in c. 2. n. 6. Haun. l. cit. Zæf. n. 14. Engl. n. 16. König n. 29. Wiestner n. 19. cit. Reiffenstuel n. 48.

Imò aliqui cum Paul. de Castro in 22 l. Raptores n. 4. C. de Episc. & Cler. poenam mortis infligendam putant tantum illi Stupro, quod junctum cum Raptu est. Alii etiam eum, qui stupravit Virginem immaturam, seu minorem duodecim annis, à supplicio mortis eximunt, & poenam illius remittunt arbitrio Judicis, ut videre est apud Farin. l. cit. n. 39. Alij denique à poena mortis exemptum volunt eum, qui vi meretricem compressit, ut notant König hic n. 29. Reiffenstuel ibid. n. 49. Hæc tertia sententia videtur habere assistentem sibi Constit. crim. art. 119. cit. ubi ob stuprum violentum tunc poena capitis dicitur, si stuprata fuerit etiam unverselibet Chetrau / Wittib / oder Jungfrau. Aliera sententia sufficiens fundamentum non habet, cum certum sit magis delinquere eum, qui immaturam, quam qui maturam Virginem corrumpit; & ideo teste Farin. n. 37. non dubitandum, quin acrius puniri debeat. Equè debile fundamentum habet prima: hinc communior contrarium tenet. Illud indubitatum, quòd vi stuprata, si hæc non conditionalis, sed absoluta sit, nullam poenam incurrat, cum etiam sit immunis à culpa l. si uxor 73. §. si quis 7. ff. & l. sedissimam 20. c. ad Leg. Jul. de Adult. König hic n. 29. Reiffenstuel ibid. n. 50.

De casu, quo Stuprator, nulla vi adhibita, puellam blanditiis, persuasionibus, promissionibus, & muneribus, aliisque fraudibus, & fallaciis ad flagitium induxit, dissident inter se DD. Bajard. ad Clar. §. Stuprum n. 38. Menoch. de arbit. cas. 288. n. 10. fin. & alii apud Farin. q. 147. cit. n. 24. putant, etiam huic poenam capitis infligendam. Contra alij cum Tusch. præf. V. Stuprum concl. 710. n. 3. Farin. l. cit. n. 30. negant; quia aliàs ferè semper poena capitis infligenda Stupratori foret, cum ferè semper interveniant fallaces persuasiones, ac promissiones.

Porro quod, spectato Jure communi controversum inter DD. est, id satis clarè

rè deciditur in Jure nostro Bavarico *Landts- und Policey-Ordnung Libr. 5. Tit. 9. art. 19.* ubi circa Stupratores Virginum statuitur, ut, si Virgo per insidias, lenocinia, dona, promissiones, inebriationem, promissionem Matrimonii stuprata sit, Stuprator ad aliorum exemplum irremissibiliter, & ponderatis omnibus circumstantiis, conditione personæ violata, frequentiam criminis, etiam poenâ mortis puniatur. Si verò oppressa sit vi, aut potu amatorio inducta, post notitiam de flagitio habitam, delinquens sine mora incarceretur, & considerans iisdem circumstantiis, secundum eadem Statuta Bavarica, & Jus commune poenâ mortis afficiatur. Is autem, qui sub promissione Matrimonii etiam consentientem in hujusmodi conditionem stupraverit, coërceatur secundum conditionem personæ, & famina vitium passa satisfiat eo modo, quo Jure communi statutum est.

25 Quæritur 4. quæ sit poena Stupri de Jure Canonico? *Idem*, referre, an Stuprator sit Clericus, an verò Laicus. Si Clericus est, Jure veterum Canonum puniebatur Depositione ab Officio *can. lator 44. caus. 2. q. 7.* cum dotatione puellæ stupro violatæ *c. si seduxerit 1. h. tit.* Hodie autem præter Dotis præstationem arbitrio Judicis aliquando pecuniariâ, aliquando incarcerationis, aliquando Suspensionis, vel Depositionis poenâ plectitur. *Menoch. de arbitr. cas. 88. n. 6. Farin. prax. crim. q. 147. n. 65. Vallens. hic §. 2. n. 2. Engl. n. 15. Pirhing n. 43. Wiestner n. 20. Reiffenstuel n. 52. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 31.* Imò si vis accesserit, idem Clericus condemnari potest etiam ad carceres perpetuos, qui succedunt poenæ mortis in Laicos statuta. *Reiffenst. n. 53.*

26 Quodsi autem delinquens Laicus sit, tenetur corruptam ducere, vel si hanc pater dare renuerit, dotare *c. si seduxerit cit. & c. pervenit 2. h. tit.* nisi malit poenam fustigationis, aut intrusionis in Monasterium subire *c. pervenit cit.* Quæ etiam poenæ ex communi interpretatione tum demum infliguntur, quando ob inopiam deflorator Dotem præstare nequit, ut locum habeat, quod dicitur, *Qui non habet in are, luat in cute.* *Barbof. in c. pervenit cit. n. 1. §. seqq. Gonzal. ibid. n. 6. Engl. n. 11.* Neque hoc casu, si venerit ad pinguiorem fortunam, tenetur eam amplius dotare; quia per luitonem in corpore dicitur satisfactum, & sic illa castigatio loco solutionis succedit *arg. l. sed si unius 17. §. si ante 6. ff. de Injur. Barbof. l. cit. n. 4.*

27 Porro poenæ istæ Canonice infligendæ sunt in terris temporaliter subjectis Ecclesiæ Romanæ, imò etiam in terris Imperii in foro, seu Tribunali Ecclesiasti-

co, licet Stuprum sit commissum à Laico; in terris verò Imperii, & in foro Seculari observandæ sunt poenæ proditæ Jure Civili, ut notat Fagnan. *in c. pervenit cit. n. 6. §. 7.* nisi etiam in hoc foro, ut *n. 20.* annotavi, abolitâ per consuetudinem poenâ Juris Civilis, observari, & infligi consueverint poenæ Juris Ecclesiastici.

Quæritur 5. an sufficiat, si Stuprator, 28 puellam à se corruptam, vel ducat, ob textum *c. si seduxerit 1. h. tit.* ubi Stuprator seductam jubetur simul dotare, *§. in uxorem habere copulativè:* quæ Constitutio cum primùm per Gregorium IX, inserta fuerit Corpori Juris Canonici, non potest dici fuisse restricta, & limitata per *c. pervenit 2. h. tit.* ubi videtur proponi solum obligatio disjunctiva; nam textus hujus *cap.* cum sit S. Gregorii M. longè antea vim Juris Ecclesiastici habuit, quàm textus *c. si seduxerit cit.*

Sed dicendum, de Juris rigore, quidem Stupratorem obligari ad puellam, à se corruptam, dotandam simul, & ducendam, si poenas Canonicas, in *c. pervenit. cit.* dictatas, velit effugere, ut notat Fagnan. *in c. pervenit cit. n. 2. Conzal. ibid. n. 8. Wiestner hic n. 21.* & clarè sumitur ex *c. si seduxerit cit.* De consuetudine autem tantum obligari ad alterutrum, ut scilicet eam ducat, vel si hoc renuit, Dotem illi constituat, juxta qualitatem suæ personæ, seu talem, qualem Virgines ejusdem cum ipsa conditionis accipere solent. *Clar. §. Stuprum n. 3. Salycet. in l. eum qui 18. c. ad Leg. Jul. de Adult. n. 3. Gomez in l. Tauri 80. n. 6. Farin. q. 147. n. 97. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 13. n. 3. Berlich. p. 5. concl. 38. n. 20. Fagnan. in c. pervenit cit. n. 3. Barbof. in c. 1. h. tit. n. 7. Gonzal. in c. 2. eod. n. 3. §. 8. Carpov. pract. crim. p. 2. q. 68. n. 13. Engl. hic n. 11. Pirhing n. 41. §. 42. König n. 30. Schamb. n. 18. Wiestner n. 21. & teste Barbof. l. cit. decidit Rota in Taurin. Matrim. 15. Jan. 1590.*

Ad Rationem dubitandi dico *cap. si seduxerit cit.* dispositionem hodie intelligendam disjunctivè juxta *l. sepe 53. ff. de V. S.*

Quæritur 6. quando alternatio hæc 30 locum non habeat? *Idem*, 1. quando puella in sui violationem consensit spe Matrimonii, sibi à Supratore promissi; tunc enim determinatè tenetur eam ducere, si promissio sit seria. Secus, si ficta, & simulata; quia tunc in foro saltem conscientia sufficiet, si damnum, quod decepta patitur, eidem compensetur constitutione, vel autione Dotis, ut dictum est *Libr. 4. Tit. 1. n. 32.*

2. Quando is, qui puellam corrupit, 31 ducere eam non potest, quia impedimento Ord.

Ordinis Sacri, Ligaminis, vel alio dirimente prohibetur contrahere; tum enim stupratam determinatè tenetur dotare. Farin. *prax. crim. q. 147. n. 107. § 110.* Molin. *tr. 3. de J. & Just. D. 104. n. 9.* Pirhing *hic n. 42.* quia compensare illi debet, quod non ducat ipsam uxorem, prout obligatus fuisset, si Impedimentum non obstitisset.

Addunt communiter DD. in hoc eventum eum, qui cum vitata non potest contrahere Matrimonium, insuper puniendum poenâ aliquâ aliâ levi, vel pecuniariâ, vel aliâ arbitrariâ ratione Delicti, si verò Clericus in Sacris constitutus sit, etiam graviori, Molin. *l. cit.*

3. Si puella corrupta ex justa aliqua causa nubere Stupratori renuat, aut parentes illam eidem dare recusent; nam tunc iterum ad dotandam eam determinatè obligatur, ut contra Boich. *in c. pervenit cit. n. 3.* defendunt Clar. *§. Stuprum n. 3.* Salycet. *in l. eum qui 18. c. ad Leg. Jul. de Adult. n. 3.* Gomez *in l. Tauri 80. n. 6.* Menoch. *de Arbitr. cas. 288. n. 19. v. Secundus est casus in addit. Molin. D. 104. n. 9.* Farin. *n. 105.* Barbof. *in c. 1. n. 11. b. tit.* Gonzal. *ibid. n. 7.* Pirhing *hic n. 42.* Wiestner *n. 25.* *ibid.* ne si puella, aut parentes alieni sint à conjugio, Stuprator à poenâ immunis sit.

Quæritur 7. penes quem sit electio, cum alternatio aut ducendi, aut dotandi stupratam permittitur? *¶* est penes Stupratorem: sed tunc solum, quando in conjugium puella, & istius pater consentire paratus est; non enim tenetur ista corruptori nubere, etiam si iste Matrimonium in satisfactionem offerat, sed potest petere augmentum Dotis, ut possit alteri æquè bene nubere. *Idque procedit non solum, si fraude inducta fuit ad stuprum, quia v. g. Stuprator finxit se esse nobilem, aut divitem, cum non esset; tunc enim contra omnem æquitatem foret, feminam nobilem obligare ad contrahendum cum eo Matrimonium, utpote cujus contractu non compensaretur, sed potiùs augetetur damnum ipsi illatum: sed etiam si par sit conditionis; adhuc enim, recluso Matrimonio Stupratoris, petere potest augmentum Dotis, ne priveret libertate nubendi, cui vult, quam ante stuprationem habuit. Pirhing *hic n. 46.* & apud hunc *Azor, Lessius, Card. de Lugo.**

Porro est si puella vitium passa, & pater in conjugium cum Stupratore consentire parati sint, per hoc tamen isti necessitatem ad hoc contrahendum nullam imponunt: imò tunc primùm electio, an ducere illam, vel dotare velit, ut dictum est, locum acquirit, nisi defloratio facta fuerit cum promissione Matrimonii. Quod adeò verum est, ut neque tunc ducere defloratam injustus corruptor teneatur,

quando damnum ei illatum pecunia, seu augmento dotis refarcire non potest, si deflorata sit longè inferioris conditionis, ita, ut illam ducere nisi cum longè majori suo damno nequeat; quia generatim loquendo in omnibus debitis, etiam quæ ex delicto descendunt, non tenetur debitor cum notabiliter majore suo damno restituere, sive solvere creditori plus, quàm sit valor ipsius debiti, sive quando nequit solvere, seu reparare damnum, nisi cum longè majori suo damno, quàm sit id, quod intulit alteri. Sufficiet ergo casu hoc, ut si longè majus damnum stupratori ex Matrimonio, cum fãmينا corrupta inito, sequeretur, quàm sit illud, quod ipsi per Stuprum illatum fuit, aliis medijs, quibus poterit, data opportunitate, illud compensare procuret. Less. *l. 2. de J. & J. c. 10. n. 13.* Card. de Lugo *tom. 1. de Just. D. 12. sect. 1. n. 18.* Pirhing *n. 46. cit.*

Quæritur 8. quibus casibus ad nihil teneatur Stuprator?

¶ 1. si puella in sui violationem, nulla interveniente vi, fraude, aut metu, spontè ad id se offerendo consentit; quia *c. si seduxerit 1. & c. pervenit 2. b. tit.* ad ducendam, vel dotandam violatam stuprator obligatur tantùm, qui Virginem *seduxit, vel decepit.* non ita seducta, vel decepta est, quæ seipsam obtulit, ac liberè consentit. *conf.* obligatio ducendi, vel dotandi solum inducta est in compensationem injuriæ, per seductionem, vel deceptionem illatæ. atqui ea, quæ liberè in sui violationem consentit, non potest dici passa injuriam; nam ea non fit scienti, & consentienti *l. nemo 145. ff. & Reg. scienti 27. de R. J. in 6.* Molin. *tr. 3. de Just. D. 106. n. 1.* Less. *l. 2. c. 10. n. 9.* Barbof. *in c. 1. b. tit. n. 2.* Gonzal. *ibid. n. 2.* Wagnereck *in Exeg. fin. Haun. tom. 1. de Just. tr. 2. n. 687.* Pirhing *hic n. 49.* Schambog. *n. 19.* Wiestner *n. 23.* Idem dicendum, si fãmينا, per vim, metum, aut fraudem stuprata remittat obligationem satisfaciendi stupratori. Vasq. *de Restit. c. 3. §. 2. dub. 4.* Laym. *l. 3. tr. 3. c. 13. n. 2. cum cit.* *Proceditque hoc, sive deflorans sit Clericus, sive Laicus; poterat enim puella cedere jure petendæ Dotis. Pirhing n. 53. & locum habet in utroque foro, conscientia, & externo, ita, ut nequæ à Judice tali casu deflorator compelli possit ad corruptam dotandam, vel si Laicus sit, ducendam; quia obligatio hæc, ut dictum est, innititur injuriæ. Pirhing n. 49. Schambog. n. 19.*

2. Si mulier post corruptionem, ad quam vi, vel fraude inducta est, virum ejusdem conditionis invenit, perinde ac si esset virgo, nec ob eam causam aliud detrimentum passa est, quia stuprum occultum mansit, etiam viro, cui nupsit;

nam hoc casu deflorator Virginis, saltem ante sententiam, & in conscientia non tenetur ad ullam satisfactionem, vel compensationem ei faciendam. Vasq. *de Restit. c. 3. §. 2. dub. 3. n. 8. Less. l. 2. de Just. c. 10. n. 15. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 13. n. 3. concl. 3. Haun. tom. 1. tr. 2. n. 691. Englbic n. 15. Pirhing ibid. n. 47.* Ratio est, quia pro injuria, prout contra distincta est à damno subsecuto nihil debet restitui, adeoque nec pro defloratione, sive violatione claustris, seu sigilli virginalis; quia illa est irreparabilis; nec si damnum est, potest pecunia æstimari, aut compensari, sicut nec compensari potest, si alicui sit manus abscissa, vel oculus erutus: aliud verò damnum pretio æstimabile, ut supponitur, fœminæ ex stupro secutum non est. *Neque obstat*, quòd puella injustè stuprata constituatur in periculo non inveniendi commodum Matrimonium, ac antea habere poterat, quòd cum sit damnum pretio æstimabile, à stupratore compensari debet. *Contra* enim est 1. quia qui alterum constituit in periculo etiam vitæ amittendæ, aut facultatum, non obligatur ad restitutionem, nisi damnum re ipsa sequatur; quia periculum damni non est damnum. ergo si aliunde cessat periculum, etiam obligatio damnum compensandi cessat; quia ablatum fuit totum damnum, ad quod solum tollendum tenebatur is, qui injustè alicui damnum, vel periculum damni intulit. *Less. l. cit. n. 16. Pirhing n. 47. cit. Excipitur*, nisi fœmina, antequam se periculo tali non inveniendi æquè commodas nuptias exposuerit, de illo compensando pacta fuerit. *Pirhing l. cit. in fin.*

37 3. Si mulier jam fuisset antea corrupta ab alio, aut aliàs inhonestæ vitæ, & profligatæ famæ; nam huic nec Matrimonium, nec Dos, præcindendo à speciali pacto, à Stupratore suo debetur, cum nullum per ipsum passa sit damnum: Sufficienter ergo, si Stuprator arbitrio Judicis puniatur aliâ mitiori pœnâ. *Clar. §. Stuprum n. 3. Fagnan. in c. pervenit cit. n. 4. Pirhing hic n. 41. Wiestn. n. 22. ibid.* Aliud est, si quæ corrupta jam antè fuit ab alio, vulgò, & publicè habebatur pro virgine; huic enim is, qui carnaliter illam per vim, aut fraudem cognovit, si inde infamiam passa sit, ita, ut non possit tam commodè alteri nubere, sicut antea, satisfacere teneretur arbitrio prudentis viri. *Navar. Man. c. 16. n. 19. Azor p. 3. l. 5. c. 5. difficult. 11. Vasq. de Restit. c. 3. §. 2. dub. 2. Pirhing n. 48.* Similiter ad reparandum honorem, & damnum infamiæ injustè illatum resarciendum tenetur Stuprator, qui Virginem, postquam liberè in stuprum sine vi, fraude, vel metu consensit, ipse postea, divulgato flagitio, infamavit, *Molin. tr. 3. D. 104.*

n. 13. fin. Laym. l. 3. tr. 3. p. 3. c. 13. n. 2. §. Excipe, Pirhing n. 48. Paupertas puellæ defloratæ sola, si aliàs honesta vitæ illa sit, ab obligatione eam ducendi, vel dotandi non absolvit eum, qui illam vi, fraude, vel metu compulsam corrupit. *Wiestner n. 22. hic cum aliis passim.*

Quæritur 9. an dotare, vel ducere, Stuprator teneatur puellam, quam suasionibus, blanditiis, precibus, etiam importunis, aut assiduis, vel muneribus induxit ad consensum in Stuprum, sine alia tamen vi, fraude, vel minis? *¶* negativè, si spectemus præcisè obligationem in conscientia, & ante sententiam Judicis. Ita ex probabiliori Sententia docet *Less. l. 2. de Just. c. 10. n. 14. Molin. tr. 3. D. 106. n. 1. Vasq. de Restit. c. 3. §. 2. dub. 1. n. 4. §. 5. Lugo tom. 1. de Just. D. 12. sect. 1. Haun. tom. 1. tr. 2. n. 687. Pirhing n. 50. hic, Schambog. n. 19. ibid. contra Navarrum, & Toletum.* Ratio est, quia preces, & dona vim non inferunt, nec cogunt, vel faciunt involuntarium, etiam mixtum, sicut metus, sed solum blandè alliciunt; adeoque facilè repellì possunt, si fœmina feridè velit.

Excipi debet, nisi preces fuissent adhibitæ à tali personâ, cui fœmina non facile audet dissentire, uti sunt adhibitæ à Domino, Principe, vel Superiore; his enim inducta si consensisset in Stuprum, Stuprator eam teneretur ducere, vel dotare; quia ejusmodi preces causant metum reverentialem, & multum minuunt libertatem consensûs, imò injuriam quandam continent. *Less. Lugo, Pirhing, Schambog. l. cit.* Idem dicendum, si fœmina præ verecundia non est ausa dissentire; tunc enim coacta consentire censenda est, nec Stuprator excusabitur ab obligatione restituendi. *Pirhing l. cit. & apud hunc Molin. Vasq.* Imò ut idem Pirhing cum allegatis monet, etiam in casu præc. n. quando preces &c. nullum sibi habent admixtum metum, probabile est admodum, quòd Stuprator, qui puellam honestam istis induxit ad consensum in stuprum, dotare illam, aut ducere teneatur: quæ sententia, sicut miseris puellis est favorabilis, ita consulenda in praxi, prout etiam fatetur *Vasq. l. cit. n. 6.*

Quoad metum distingui debet, an injustè incussus puellæ sit, an verò justè. *Si injustè*, & propterea puella consensit in Stuprum, injuriam continet, & propterea obligatio nascitur ad compensandum damnum illatum vel per contractum Matrimonij, vel per constitutionem, aut auctorem Dotis. *Si justè*, ut si Stuprator comminatus est ei, quòd velit ipsam apud Patrem, vel Judicem accusare in casu, & causa in qua licitè, & justè facere istud

istud poterat, non tenetur ad restitutionem. Lugo *sect. 1. cit. n. 18.* Pirhing *n. 50. fin.*

41 Quæritur 10. an Stuprator teneatur aliquid restituere Patri puellæ, in potestate ejus constitutæ; quàm liberè consentientem stupravit, si Pater propterea augeat Dotem, ut possit filiam in æquè bono Matrimonio collocare? Affirmant D. Antonin. *p. 2. tit. 5. c. 6. §. 1.* Bern. Diaz. *præf. canon. c. 83. n. 6.* Cordub. *l. 1. q. 13. col. 4. §. ubi est isti, & seq.* Gutier. *l. 1. qq. can. c. 37. n. 24.* Valent. *2. d. 9. q. 3. p. 3. §. an autem, & quando &c.* & alij apud Sanch. *l. 7. de Matr. D. 14. n. 11.* Fundantur 1. quia Stuprum filix redundat in injuriam Patris. 2. per illud læduntur facultates Patris, dum cogitur aut Dotem filix stupratæ augere, si velit illam locare in Matrimonio, aut innuptiam perpetuò alere. 3. præjudicatur etiam potestati patriæ; nam Patris est custodire filiam, ejusque integritatem usque ad nuptias, dum ergo stuprator integritatem filix aufert, patri præjudicat.

42 Sed probabilius est, Stupratorem hoc casu ad nihil teneri Patri. Ita Sot. *l. 4. de Just. q. 7. art. 1. ad 2. §. an verò vice versa,* Petr. Navar. *l. 2. de Restit. c. 3. p. 4. dub. 2. n. 423. §. mihi aliter videtur,* Molin. *tr. de Just. D. 106. n. 2.* Vasq. de Restit. *c. 3. §. 2. dub. 4.* Sanch. *D. 14. cit. n. 11.* Less. *l. 2. de Just. c. 10. n. 9.* Layman. *l. 3. tr. 3. p. 3. c. 13. n. 2. §. neque obstat,* Barbof. *in c. 1. n. 2. h. tit.* Haun. *tom. 1. tr. 2. n. 690.* Pirhing *hic n. 51.* Ratio est 1. quia filia est Virginitatis suæ domina, & nuptiarum jacturam pati volens potest, etiam renitente Patre. 2. si filia, deflorationi suæ consentiens, haberet pecunias proprias, quibus Patri posset satisfacere, non teneretur, cum tamen sit causa principalis injuriæ, & damnorum, quæ ex defloratione ipsius spontè admittuntur. igitur multò minùs tenebitur deflorator, qui est causa minùs principalis. 3. ipsa virgo potest invito Patre nubere, cui voluerit, ita ut nec ipsa, nec vir propterea aliquid teneantur restituere Patri pro injuria hoc modo ipsi illata.

43 Similiter ad nihil tenetur patri stuprator, saltem in conscientia, & ante sententiam Judicis, si fæmina, per vim, metum, aut fraudem stuprata, remittat ipsi obligationem satisfaciendi. Less. *l. 2. de Just. c. 10. n. 9. §. 19.* Vasq. de Restit. *c. 3. §. 2. dub. 4.* Laym. *l. 3. tr. 3. p. 3. c. 13. n. 2.* Card. de Lug. *tom. 1. de Just. D. 12. sect. 1. n. 9. §. 10.* Haun. *tom. 1. tr. 2. n. 690.* Pirhing *hic n. 52.* Ratio est, quia sicut filia ante damnum illatum potuit cedere jure suo sine injuria Patris, ita etiam post damnum acceptum potest cedere Ju-

re suo ad petendam ejus compensationem, etiam sine consensu patris, cum debitum istud, quo stuprator vitiatæ obligatur, non sit immediatè pecuniarium, sed tantum ad nuptias, vel dotem, cui debito ipsa renuntiare potest, cum possit velle non nubere.

Neque contrarium probant Argu-44 menta adversæ partis. Ad 1. ex injuria, secluso damno, non oritur obligatio satisfaciendi per pecuniam, vel aliud temporale ex natura rei, & in foro conscientia, sed solum respondet ei pœna, quæ non debetur ante sententiam Judicis, & pro læso honore potest satisfieri petitione veniæ, vel simili honoris exhibitione. Ad 2. imprimis Pater non tenetur augere dotem filix, ut honesto Matrimonio locari possit, si ipsa volens stuprata est; & si spontè augeat, damnus volens patitur. Deinde damnus istud solum indirectè sequitur, intercedente videlicet voluntate filix, quæ tanquam corporis sui, & nuptiarum domina, jus habet, ut absque injuria id damnus indirectè inferat utendo jure suo, à quo non tenetur abstinere ex Justitiæ præcepto, ut id damnus caveat. Ad 3. jus illud custodiae pater habet dependentè à voluntate filix, quæ tanquam domina potest liberè absque injuria uti suo corpore.

Quæritur 11. utrum Stuprator, qui 45 juxta *c. si seduxerit 1. & c. pervenit 2. h. tit.* corruptam à se tenetur ducere, aut dotare, ad hoc obligetur in conscientia, & antè Sententiam condemnatoriam? R. ad neutrum teneri, modò damnus stupro illatum alio modo sufficienter reparat, ut corrupta æquè honestum Matrimonium inire, quàm ante corruptionem, possit. Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 6. §. 8. n. 15.* Vasq. de Restit. *c. 3. §. 2. dub. 5. n. 14.* Less. de Just. *l. 2. c. 10. n. 11.* Pirhing *hic n. 44.* Wiestner *n. 27. §. 28. ibid.*

Post Sententiam, quæ condemna-46 tus est ad corruptam dotandam, statim obligatur ad præstandam Dotem, non expectato tempore nuptiarum, ut ex *l. un. §. & si quidem 1. §. sive maritum nolentes c. de Rapt. Virgin.* colligit. Haun. *tom. 6. de I. §. 1. tr. 2. n. 586.* Et hinc si mulier sic corrupta sine nuptijs moriatur, ejus exigendæ jus ad istius prolem, vel alios hæredes transmittitur, ut cum Bajard. *ad clar. §. Stuprum n. 74. §. sed ego vidi* notat Haun. *l. cit. & sequitur P. Wiestner n. 28.*

Potest tamen Stuprator, ne ad do-47 tem præstandam condemnetur, duplici via eximi. 1. si cum puella deflorata transgat. *Clar. §. fin. q. 58. n. 14.* Haun. *l. cit. n. 597.* Wiestner *n. 28. cit.* estque receptum quotidiana praxi, 2. si puella corrupta aliud

aliud à Judice nihil exigat, nisi ut Stuprator eidem condemnatur ad certam pecuniam in prolis, ex Stupro procreata, alimenta impendendam. Haun. n. 583. Imò si Stuprator cum puella ante, vel post flagitium convenit de certo pretio, non potest ista plus petere, quàm de quo inter ipsos conventum est; quia residuum censetur remisisse ultro. Haun. n. 591. Wiestner n. 24.

48 Integrum tamen his casibus adhuc Judici erit, tam puellam consentientem, quàm Stupratorem alijs modis plectere. Puellæ quidem serè, sicut ob fornicationem simplicem, plecti solent, ut Haun. n. 596. observat. Stuprator verò puniri potest, & puniri passim consuevit poenâ carceris, vel pecuniariâ, aliquando etiam, si circumstantiæ valde aggravantes accedant, ad fustigationem, & alias graviores poenas proceditur Haun. n. 595.

49 Quaritur 12. quis sit Judex in causa Stupri, & quomodo hoc probandum est, si Stuprum commissum est à Clerico, vel persona Ecclesiastica: de eo cognoscit Judex Ecclesiasticus. Si verò à Laico, est crimen mixti fori, ita, ut de eo cognoscere possit tam Judex Sæcularis, de quo per se clarum est, quàm etiam Ecclesiasticus prout deducitur ex c. *pervenit* 2. b. tit. ubi sermo est de Laico, qui Virginem decipiendo ad stuprum induxit, & Gregorius Papa Episcopo Sipontino præcipit, ut non solum excommunicetur, sed etiam corporaliter castigetur, & in Monasterium detrudatur, si renuerit stupratam ducere in uxorem, Judex autem Sæcularis non potest excommunicare, nec in Monasterium detrudere, igitur cognitio de Stupro etiam pertinet ad Judicem Ecclesiasticum: conf. est causa mixti fori, Pirhing bic n. 60. Schambog. *ibid.* n. 20. & alij passim.

50 Quoad probationem Stupri distinguendum est, an Stuprator fateatur, se rem habuisse cum foemina, an verò neget. Si primum, duplex adversus ipsum præsumptio militat pro foemina: una, quòd Virgo fuerit; altera, quòd seducta à stupratore: conf. si Stuprator alleget contrarium, dicendo illam non fuisse Virginem, quando illam carnaliter cognovit, vel non fuisse à se seductam, quod utrumque, vel alterutrum corrupta asserit, ipse istud probare debet; quia præsumptio stat pro puella, & propter delictum transfertur onus probandi in ipsum Stupratorem. Abb. in c. 1. b. tit. n. 5. Clar. S. *Stuprum* n. 4. Barbof. in c. 1. cit. n. 2. § 4. Engl bic n. 14. Honor. n. 18. Pirhing n. 61. Wiestner n. 24. Quod si intentionem suam non probet Stuprator, credetur puellæ asserenti se Virginem fuisse, & à Stupratore seductam, etiam sine

juramento, nisi istud petatur, & eidem condemnabitur Stuprator ad illam vel ducendam, vel dotandam. Tusch. V. *Stuprum* concl. 1237. n. 39. Mascard. de Prob. concl. 1237. n. 6. & concl. 1410. n. 2. Pacian. l. 2. de Probat. c. 2. n. 10. Barbof. in c. 1. cit. n. 5. Haun. tom. 1. tr. 2. n. 687. Pirhing bic n. 62.

Excipitur, si aliunde constet, quòd puella jam antea corporis sui copiam alij fecerit, vel si præsumptio contra stupratam promineat: qualem præbet, si die, noctuque alios ad se liberè admisisset, aut permisisset non permittenda. Bald. in l. neque 10. n. 4. C. de Probat. Mascard. de Probat. concl. 985. n. 3. König bic n. 26. Et admittuntur ad hujusmodi probationem faciendam etiam testes singulares, de diversis actibus inhonestis deponentes; quia hi actus ex diversis particularibus tendunt ad probationem generis. Farin. *prax. crim.* q. 136. n. 74. § segg. Sufficit etiam, allegari, & probari, quòd ejusmodi puella jam ante fuerit malæ famæ, & pro virgine passim non habita; tunc enim eidem etiam juranti credendum non foret, cum ejusmodi mulieres facillè contemnunt juramentum. Farin. q. 146. n. 139. Pirhing bic n. 62. Engl *ibid.* n. 14.

Aliud dicendum in casu secundo distinctionis n. 50. allatæ, quando mulier asserit se corruptam, vel imprægnatam, à Titio, is verò negat se carnaliter ipsam cognovisse; tunc enim non est standum nudæ assertioni etiam juratæ mulieris, si alias probationes non afferat arg. c. *significasti* 5. b. tit. Pirhing bic n. 63. König *ibid.* n. 25. Ratio est, tum quia generatim loquendo onus probandi incumbit affirmanti, non neganti l. *ei incumbit* 2. ff. de Probat. tum quia uni soli testij non creditur c. licet 23. de testib. præsertim si testis ille sit in causa propria; quia in hac nullus idoneus testis est l. nullus 10. ff. & l. omnibus 10. C. de testib. Imò cæteris paribus plus credendum est viro, quàm mulieri; nam testimonium mulieris varium, & mutabile est c. *forus* 10. §. *fin. de V. S.*

Quare Stuprum, à Titio sibi illatum, puella vitium passa alijs modis, & per probabiles conjecturas, atque indicia probare debet: quæ si non convincant, neque ad plenam probationem sufficiant, deferendum est Juramentum viro ad purgandam suam innocentiam, ejusque Juramento standum est arg. c. *significasti* cit. Si verò nihil omnino probavit puella, ne præsumptivè quidem, absolvendus est reus, etsi nihil omnino præstiterit c. *fin. S. sanè de Jurejur.* Et hanc esse praxin in pluribus Curijs Episcopalibus testatur Gobat p. 2. *Alphab. Matr.* n. 188. & cum eo Pirhing bic n. 63. §. *quare si.* Cære-

54. Ceterum stuprum, sicut & simplex fornicatio iisdem ferme modis probari potest, quibus Adulterium: de quo *infra* n. 91. & *seqq.* Sicut ergo ad hoc sufficient probationes ex præsumptionibus vehementissimis, & moraliter connexis cum flagitio, ita etiam sufficient ad probandum stuprum. Aliæ præsumptiones, quamvis vehementes, ad probandum plene Stuprum, aut Fornicationem simplicem commissam in ordine ad poenam ordinariam infligendam non sufficient: quales sunt, si Juvenis, & Puella per plana, & nemora, per vias, & in via vagari pluries conspecti sint, nisi præcesserit monitio, aut alia indicia, vel adminicula concurrant c. *tertio* 13. de *præsumpt.* & *ibi* Abb. n. 4. Piching n. 63. & *ceterum.* Item non est sufficiens probatio Stupri, aut Fornicationis, quando reperti sæpe sunt invicem soli in loco obscuro: imò Gobas in *Theol. Juridico Moral.* c. 32. *sect.* 2. n. 21. putat, non induci vehementem præsumptionem flagitij actu commissi, si deprehensi sunt simul jacuisse in eodem lecto, præsertim induti; quia sæpe contingit, ut nihil omnino impudicum agant, vel non nisi oscula, & turpes tactus exerceant sine intentione ipsius copulæ.

55. Quaritur 13. à quo proles, ex Stupro, vel alio illegitimo concubitu procreata, ali debeat, an à patre, an verò à matre? si stuprator cum matre prolis transegerit super alimentis ipsi præstandis, conventionem illorum standum est *arg. Reg. contrahus* 85. in 6. Si nulla compositio, vel transactio facta inter eosdem sit, dissident inter se DD. Nam Gloss. in c. *fin.* V. *post triennium de convers. infidel.* Covar. p. 2. de *Sponsal.* c. 8. §. 6. n. 19. Less. l. 2. de *Just.* c. 10. n. 42. Antonell. l. 2. de *Temp. Legal.* c. 58. n. 2. ad hujusmodi prolem alendam primo triennio obligant matrem, postea patrem: quod desumunt ex c. *cum haberet* 5. de eo, qui duxit &c. ubi statuitur, filijs spurij præstanda necessaria ab utroque parente secundum facultates, cujus ambiguitatem, quo tempore quisque parentum succedere tali proli debeat, videtur tollere l. *nec filium* 9. C. de *Patr. potest.* ubi dicuntur alimenta trimo subministranda à patre. igitur nondum trimo præstari debebant à matre.

56. Sed revera ex neutro textu allegato probatur aliquid. Non ex c. *cum haberet*; quo ibidem Pontifex solum corrigit Jus Civile *Auth. ex complexu* C. de *intest. nupt.* qua filijs Spurijs adimebantur alimenta paterna. Non ex l. *nec filium* cit. quia Lex ista solum loquitur de filio legitimo; ponitur enim sub Titulo De *Patria potestate*, in qua filij Spurij non sunt l. *cum legitime* 19. & l. *lex nature* 24. ff. de *Stat. homin.*

R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.

Hinc dicendum, quòd mater primo triennio (nam antè triennium à lacte depelli non solebant infantes) solum teneatur ad alimenta lactis, pater verò in reliquis. Ita Abb. in c. *ex litteris* 2. n. 4. de *convers. infidel.* Lambertin. de *Jur. Patron.* art. 6. q. 3. pr. n. 21. Molin. tr. 2. de *Just.* D. 168. n. 11. & teste Colero apud Berlich. p. 5. *conclus.* 38. n. 43. à celeberrimis ICtis pronuntiatum est.

Ostenditur ex ipsis textibus in contrarium allegatis, nam à Jure Canonico quoad Jus alimentorum, à parentibus accipiendorum, illegitimi quodammodo coæquantur legitimis, atqui legitimis primo triennio mater tantum tenetur ad præstanda alimenta lactis, pater verò ad reliqua. ergo idem dicendum de illegitimis.

Dux tamen Exceptiones hic faciendæ sunt. 58

Una ex parte Matris; nam si hæc ob paupertatem, infirmitatem, nobilitatem lactandæ proli vel omnino, vel ob patriæ consuetudinem sine dedecore vacare non posset, conducenda patris expensis foret nutrix. Surd. tr. de *Aliment.* tit. 1. q. 14. n. 8. Joan. Garc. de *Expens.* c. 13. n. 31. Molin. D. 168. cit. n. 12. Barbof. *Additam.* in c. *cum haberet* cit. n. 3. Wiestner hic n. 33.

Alterà ex parte patris; nam si hic ob paupertatem præstare alimenta proli nequeat, ad ea obligabitur mater, & in hujus defectum avi, ut monet cum alijs Molin. l. cit. n. 13. König *hic* n. 36. Wiestner l. cit.

Et ita se res habet, quando Stuprator fatetur stuprum à se commissum, & de alijs corivalibus non constat. Secus est, quando stuprata ex indicij, & probationibus de fornicatione, cum alio commissâ, suspecta est; tunc namque ei juramentum purgationis indicitur, ut se liberet à suspicionem fornicationis, certumque infantis patrem indicet, antequam alimentorum onus stupratori imponatur, ut cum Fontanell. Carpozov. & Mavio notat König *hic* n. 30. *fin.*

Quodsi constet unum ex duobus proli illegitimæ patrem esse, incertum autem, quis determinatè ex illis, videndum est, an cum utroque consistere Matrimonium potuerit respectu Matris, an cum uno tantum, non verò cum altero ob impedimentum dirimens. Si hoc secundum, alimenta proli debebuntur ab eo, cum quo Matrimonium potuit consistere, & hic agnoscendus pro patre; quia in dubio præsumendum est, quòd est honestius, & favorabilius proli. est autem favorabilius præsumi susceptam ex eo, qui impedimento dirimente non laborat; sic enim potius erit naturalis, quam spuria, ergo &c.

Si primum, obligatio præstandi alimenta proli inter utrumque dividi debet, &

& uterque ad id concurrere, eo ferè modo, quo dividenda est res, quæ certò spectat ad duorum alterutrum, nescitur autem,

ad quem illorum, Vasquez in 1. 2. D. 68. n. 44. § 47. quem sequitur P. Wiestner hic n. 34. § 35.

S. III.

De Adulterio.

S U M M A R I U M.

62. Adulterij Definitio.
 63. Ejus malitia in quo consistat?
 64. An purgetur per consensum alterius conjugis?
 65. 66. Quotuplex sit Adulterium?
 67. 68. An committatur cum uxore putativa, vel Sponsa alterius?
 69. 70. Pœna adulterij Civilis.
 71. Pœna criminalis Jure Ecclesiastico.
 72. &c. Et Jure Imperiali.
 75. &c. Cause excusantes à Pœnis adulterij.
 80. Quo tempore accusatio ejusdem cesset?
 81. An conjux innocens agere contra alterum de adulterio possit?
 82. 83. An uxor accusare adulterium mariti?
84. 85. Quis ordo observandus inter eos, qui possunt hoc accusare?
 86. An illius accusare etiam possit minor 25. annis?
 87. 88. 89. Quinam accusari de illo possint?
 90. Quid sit Lenocinium, & quæ illius pœna?
 91. &c. Quænam probatio requiratur, & sufficiat ad probandum Adulterium?
 95. 96. Quis sit Jdex competens in causa ejusdem?
 97. 98. An qui criminaliter egit de adulterio postea de illo agere possit civiliter, & vicissim?
- XI. inter alias meritò vetuit hanc propositionem: Copula cum conjugata, consentiente marito, non est Adulterium, adeoque sufficit in Confessione dicere, se esse fornicatum.
- Quæritur 2. quotuplex sit Adulterium? R. Adulterium dividi potest in Simplex, sive Unilaterale & in Duplex, seu Bilaterale. Simplex est, quod vel à marito alieno cum soluta, vel ab uxore aliena cum soluto committitur. Duplex, seu Duplicatum dicitur, quod à marito alieno cum uxore aliena perpetratur. Azor p. 3. l. 3. c. 7. not. 2. König hic n. 4. Reiffenstuel ibid. n. 3. § 4. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 41. Hæc priorè gravius est; quia per illud adulter non tantum lædit fidem propriæ uxori debitam, sed etiam jus alterius mariti, & frequenter liberorum ejus, si ex tali adulterio filius nascatur, quem deinde veri Liberi, tanquam putativum fratrem, pro cohærede habere, & pater alimentare debet, Engl hic n. 3.
- Utrumque tamen est verum, & 66 proprium Adulterium, ut patet ex can. ille 14. §. cum ergo, & can. seq. caus. 32. q. 5. can. fin. caus. cit. q. 6. c. transmissa 4. de eo, qui cognovit &c. Ratio est, quia utroque modo violatur fides conjugalis. Neque refert, quod Jure civili carnalis conjunctio viri conjugati cum soluta Adulterium esse non censeatur, & adulterij pœnis non puniatur; nam hoc Jure in Adulterio tantum consideratur feminis confusio, & ab hoc proveniens incertitudo prolis, quam conjunctio

62. Quæritur 1. Quid sit Adulterium? R. Adulterium dupliciter potest accipi. 1. latè, in quo sensu est quæcumque conjunctio carnalis, non conjugalis can. nemo 4. ans. 32. q. 4. 2. stricte, & proprie & eatenus est violatio thori alieni. Sylv. V. Adulterium n. 1. Host. in Summ. hic n. 1. Vallenf. §. 1. n. 1. Pirhing n. 1. König n. 3. Reiffenstuel n. 2. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 36. Vel, ut aij ex mente S. August. de Bon. conjug. c. 4. loquuntur, est violatio fidei, & thori conjugalis.

63. Hinc duplex est ejus malitia: una Luxuriæ; quia est concubitus viri cum fœmina extra conjugium: altera Injuriæ; quia est violatio juris, quod conjuges ad se invicem habent, ut obligare se invicem possint ad non dividendam carnem suam cum alio. S. Thom. 2. 2. q. 154. art. 3. Azor p. 3. l. 3. c. 7. pr. Pirh. hic n. 1. Schambogenn. 2. Lullung Theol. præct. tr. 4. D. 1. n. 58.

64. Neque malitia hæc purgatur, vel tollitur per consensum alterius conjugis, eò, quod hic consentiat in adulterium conjugis adulteri; quia adhuc injuria infertur DEO auctori naturæ, qui indissolubili vinculo utrumque conjugem adstrinxit sibi invicem: quamvis tali casu conjux consentiens in adulterium alterius non possit actionem, vel querelam instituere super injuria à conjuge sibi illata; quia scienti, & consentienti non fit injuria, neque dolus. Reg. 27. in 6. Hinc Innocentius